Unitat 12 · Impostos, pressupost públic i frau fiscal

Resum · Llibre de l'alumnat, pàgs. 185–200

Paguem **tributs** (impostos, taxes i contribucions especials) i cotitzacions, que no són tributs, gairebé sense adonar-nos-en. Un **impost** es paga sense un servei concret a canvi, com l'**IVA** o l'**IRPF**; una **taxa** es paga per un servei concret; una **cotització** es paga per treballar i dona dret a protecció social. L'IVA es calcula sobre la **base**: 15,00 € més el 21 % fan 18,15 €. De la **nòmina**, entre el sou brut i el net hi ha la cotització i la retenció de l'IRPF, que és **progressiu**. Les administracions fan un **pressupost públic**: si gasten més del que ingressen hi ha **dèficit**, i el **deute** és el que es deu acumulat, amb **interessos**. El **frau fiscal** i l'economia submergida fan que els serveis els paguin altres persones; no és el mateix que una decisió legal sobre impostos. La **transparència** i la **rendició de comptes** permeten comprovar on van els diners comuns. La Martina va començar amb una pregunta sobre un tiquet de 18,15 € i va acabar dibuixant una caixa que deia «el comú»: saber què es paga, qui ho paga i per a què serveix permet opinar amb dades i decidir amb més criteri.

Què es paga

- impost, taxa i cotització
- IVA: base, tipus i total
- IRPF progressiu

De la nòmina als serveis

- sou brut i sou net
- cotització i retenció
- redistribució

Pressupost públic

- ingressos i despeses
- dèficit i superàvit
- deute i interessos

Frau fiscal

- economia submergida
- qui ho paga
- frau o decisió legal

Transparència

- rendició de comptes
- pressupostos participatius

ON S'EXPLICA AL LLIBRE

- **12.1** Què es paga · 187–189
- **12.2** Nòmina · 189–190
- **12.3** Pressupost · 191–192
- **12.4** Frau · 192–193
- **12.5** Transparència · 194

Material complementari del llibre de l'alumnat. Les persones, empreses i situacions dels casos són fictícies, tret que s'indiqui una altra cosa.